

Information om praktisk tjänstgöring för läkare med utbildning utanför EU och EES

Vägen till legitimation

Praktisk tjänstgöring är en del av Socialstyrelsens väg till legitimation för läkare utbildade utanför EU/EES. Vägen till legitimation innehåller följande steg

- granskning av utbildningen
- kunskapsprov
- praktisk tjänstgöring
- kurs i svenska författningar
- svenska språket.

Du kan läsa mer om de olika stegen på Socialstyrelsens webbplats, <http://legitimation.socialstyrelsen.se>.

Vad som krävs för legitimation

Läkare utbildade utanför EU/EES ska uppvisa den kunskap, kompetens och lämplighet som krävs för legitimation efter genomgången läkarutbildning i Sverige.

Bedömning genom kunskapsprov och praktisk tjänstgöring

Kunskapsprovet är på svenska och innehåller både ett teoretiskt och ett praktiskt delprov. Genom godkänt kunskapsprov har läkaren utbildad utanför EU/EES visat att han eller hon har den kunskap

och delvis även den kompetens (förmågan att omsätta teoretisk kunskap i praktiken) som krävs för svensk legitimation.

Syftet med den praktiska tjänstgöringen är att göra en bedömning av lämpligheten för yrket och en fördjupad bedömning av kompetensen i en klinisk omgivning.

Kunskapsprovet måste vara godkänt

Den som ska göra praktisk tjänstgöring måste ha klarat kunskapsprovet innan han eller hon kan påbörja tjänstgöringen. Socialstyrelsen anser att godkänt resultat på kunskapsprovet visar att tjänstgöraren har språkliga förutsättningar att arbeta patientsäkert. Därför kräver Socialstyrelsen inte att tjänstgöraren har godkänt betyg i svenska språket för att kunna påbörja tjänstgöringen. Godkänt resultat på kursen i svenska författningar krävs inte heller. Ni som verksamhet får dock själva ta ställning till om ni vill att tjänstgöraren ska ha avklarat dessa steg innan ni tar emot honom eller henne för tjänstgöring.

Det behövs ett särskilt förordnande

En person som ska göra praktisk tjänstgöring måste ha ett särskilt förordnande för att han eller hon ska kunna utöva läkaryrket utan legitimation. Regionerna kan själva förordna den som har klarat båda delproven på kunskapsprovet och fått ett beslut från Socialstyrelsen om att göra praktisk tjänstgöring. Privata vårdgivare (även privata vårdgivare som har avtal med regionen) måste ansöka om ett särskilt förordnande hos Socialstyrelsen. Ansökan bör göras minst en månad innan tjänstgöringen ska påbörjas. Tjänstgöring som gjorts utan särskilt förordnande godkänns inte.

Ni hittar ansökningsblanketten, *Ansökan om särskilt förordnande för utbildade utanför EU/EES*, på Socialstyrelsens webbplats. Bestämmelser om särskilt förordnande finns bland annat i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om särskilt förordnande att utöva läkaryrket (HSLF-FS 2022:20).

Krav på utbildad handledare

Tjänstgöringen ska ske under handledning av en utbildad handledare som har svensk legitimation som läkare och erfarenhet av att handleda AT-, BT- eller ST-läkare. Det är verksamheten som avgör om handledaren har tillräcklig utbildning och erfarenhet för att handleda och bedöma tjänstgöraren.

Praktisk tjänstgöring under sex månader inom en verksamhet

Den praktiska tjänstgöringen ska genomföras under sex månader i en följd inom en verksamhet. Om tjänstgöringen genomförs på deltid (måste vara minst på halvtid) så måste den sammanlagda tjänstgöringstiden motsvara sex månaders heltidstjänstgöring. Tjänstgöringen ska genomföras i den verksamhet som verksamhetschefen ansvarar för och där handledaren tjänstgör.

Tjänstgöringstiden kan inte förkortas. Den får heller inte förlängas utan ett beslut från Socialstyrelsen. Om ni vill förlänga tjänstgöringen ska ni skicka in en ny ansökan om ett särskilt förordnande med en motivering till varför ni anser att tiden behöver förlängas och därefter invänta beslutet. Om det uppstår avbrott i tjänstgöringen på grund av

exempelvis sjukdom kan ni kontakta Socialstyrelsen för vägledning i det enskilda fallet.

Det särskilda förordnandets giltighetstid får omfatta en månad utöver den tid som anges i beslutet om praktisk tjänstgöring. Det innebär att tjänstgöraren har möjlighet att arbeta med förordnande efter att den praktiska tjänstgöringen avslutats och under tiden som han eller hon ansöker om legitimation.

Socialstyrelsen ansvarar inte för ekonomisk ersättning till tjänstgöraren eller eventuella försäkringar som behövs under den praktiska tjänstgöringen.

Var den praktiska tjänstgöringen kan genomföras

Tjänstgöringen görs med fördel i en så bred verksamhet som möjligt för att tjänstgörarens kompetens och lämplighet ska kunna bedömas enligt kraven för svensk legitimation. För att en bedömning ska kunna göras krävs framför allt att tjänstgöring inom verksamheten innebär direkta patientmöten och samarbete med andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården.

Det är verksamheten som själv tar ställning till om den är lämplig för praktisk tjänstgöring med utgångspunkt i den bedömning av tjänstgöraren som ska göras genom att fylla i intyget om praktisk tjänstgöring.

Arbeta med viktiga författningar

Socialstyrelsens kurs i svenska författningar ger främst generella kunskaper om lagstiftningen inom hälso- och sjukvården och förmåga att hitta relevanta författningar. Under den praktiska tjänstgöringen ska tjänstgöraren ges möjlighet att lära sig yrkesspecifika författningar genom att praktiskt förhålla sig till dessa i arbetet. I bilagan ”Författningar som är viktiga i läkarens yrkesutövning” finns ett urval av de viktigaste författningarna.

Bilagan kan användas som ett stöd för handledaren gällande vilka författningar som kan bli aktuella i yrkesutövningen för tjänstgöraren.

Intyget blir en del av Socialstyrelsens beslutsunderlag

För att Socialstyrelsen ska få ett bra beslutsunderlag så ska verksamhetschefen och handledaren fylla i ett intyg om den praktiska tjänstgöringen. Intyget är utformat utifrån kraven på kompetens och lämplighet för läkarexamen och legitimation. Bedömningen ska alltså ta sikte på kraven för läkarlegitimation och är med andra ord inte en bedömning av eventuell specialistkompetens.

I intyget finns ett bedömningsunderlag med specificerade arbetsuppgifter där tjänstgörarens kompetens i medicinska basrutiner ska bedömas. Det finns även öppna frågor där ni kan formulera svaren fritt med utgångspunkt i stödtext hämtad från bland annat examenskraven.

Som stöd för att göra bedömningar och fylla i intyget kan ni använda i verksamheten beprövade bedömningsmetoder, till exempel medsittningar, mini clinical evaluation exercise (mini-CEX) och 360-gradersbedömningar. Socialstyrelsen behöver dock inte ta del av detta underlag.

Socialstyrelsen vill betona att praktisk tjänstgöring främst handlar om att göra en bedömning och inte om att utbilda. Det ska dock finnas i åtanke att tjänstgöraren behöver lite tid för att vänja sig vid arbetsplatsen, IT-systemen och liknande.

Handledaren ska i sin bedömning inhämta synpunkter på den sökandes lämplighet och kompetens från annan hälso- och sjukvårdspersonal inom verksamheten.

Intyget ska skrivas under av verksamhetschefen och handledaren. Handledaren ska även skriva under varje sida av intyget.

Genomgången praktisk tjänstgöring innebär inte att legitimation automatiskt kommer att meddelas.

Avbryt tjänstgöringen om det finns brister

Den praktiska tjänstgöringen ska i vissa fall avbrytas och Socialstyrelsen informeras om detta. Tjänstgöringen ska avbrytas om tjänstgöraren uppvisar så stora brister i kompetens eller lämplighet att det kan befaras utgöra en risk för patientsäkerheten. Tjänstgöringen ska också avbrytas om tjänstgöraren har sådana brister i det svenska språket att det försvårar en bedömning av kompetensen. Socialstyrelsen tar då ställning till om det finns förutsättningar för fortsatt tjänstgöring.

Arbetsuppgifter som tjänstgöraren får utföra

Tjänstgöraren ska ha ett särskilt förordnande att utöva läkaryrket under tjänstgöringen. Särskilt förordnad personal jämställs med legitimerad personal utom när det i lag eller annan författning uttryckligen anges att arbetsuppgiften ska utföras av legitimerad personal. Ni hittar mer information om bland annat sådana arbetsuppgifter i Socialstyrelsens publikation *Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården?*

Skicka intyget till
Socialstyrelsen
Behörighet
106 30 STOCKHOLM
eller
socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Uppgifter om den praktiska tjänstgöringen

Namn på den som gjort den praktiska tjänstgöringen	Verksamhet och klinik/avdelning
Personnummer	Tjänstgöringsperiod (ååmmdd – ååmmdd)

Uppgifter om de ansvariga för bedömningen

Datum	Datum
Verksamhetschefens underskrift	Handledarens underskrift
Namnförtydligande och personnummer	Namnförtydligande och personnummer
Verksamhetschefens e-postadress	Handledarens e-postadress
Verksamhetschefens telefonnummer	Handledarens telefonnummer

Bedömning av den praktiska tjänstgöringen

Du som bedömer den praktiska tjänstgöringen ska först kryssa i om tjänstgöraren behärskar de specificerade arbetsuppgifterna och sedan med fri formulering beskriva

- omdömesförmågan
- förhållningssättet mot patienter och personal
- självständigheten i yrkesrollen
- den allmänna lämpligheten som läkare
- eventuella brister i ett patientsäkert arbete

Den som gjort praktisk tjänstgöring

1. behärskar anamnestagning, bland annat genom att underlätta för patienten att berättat sin sjukdomshistoria och använda korrekta frågor för att få tillgång till relevant information
ja nej
ev. kommentar:

2. kan utföra ett adekvat status, bland annat genom att utgå från patientens lämnade anamnes och kunna förklara olika fynd och varför vissa statusåtgärder utförs för patienten
ja nej
ev. kommentar:

3. har kännedom om vanliga radiologiska undersökningsmetoders och laboratorieprovers möjligheter och begränsningar, bland annat genom att beställa lämpliga prover och undersökningar
ja nej
ev. kommentar:

4. behärskar diagnostik och principerna för terapi, bland annat genom att sätta rimlig diagnos och göra en lämplig behandlingsplan för de vanligaste sjukdomstillstånden inom verksamhetsområdet där den praktiska tjänstgöringen är förlagd
ja nej
ev. kommentar:

5. behärskar receptförskrivning, bland annat genom att förskriva rätt läkemedel med lämplig dosering
ja nej
ev. kommentar:

6. behärskar remitteringsförfarande, bland annat genom att remittera till rätt vårdgivare på rätt nivå
ja nej
ev. kommentar:

7. kan rapportera sjuka patienter till kollegor samt
avdelnings- och mottagningspersonal på ett patientsäkert sätt
ja nej
ev. kommentar:

8. kan möta och lindra olika tillstånd av smärta, kris och ångest
ja nej
ev. kommentar:

9. kan ge patienter och anhöriga svåra besked på ett tillfredställande
sätt
ja nej
ev. kommentar:

10. har tillämpat viktiga författningar för läkarens yrkesutövning och visat förmåga att
söka efter vägledning i relevanta författningar.
ja nej
ev. kommentar:

Omdömesförmåga

Läkare ska kunna arbeta med insikt om sin egen kompetens och dess möjligheter och begränsningar. Läkare ska visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Förhållningssätt mot patienter

Läkare ska ha ett terapeutiskt förhållningssätt utifrån ett vetenskapligt och humanistiskt synsätt och upprätthålla en god patient-läkarrelation i diagnostik och terapi. Läkare ska visa empatisk förmåga samt ha ett etiskt och professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående. Hälso- och sjukvården ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Förhållningssätt mot personal

Läkare ska visa förmåga till lagarbete och samverka med andra yrkesgrupper i hälso- och sjukvården. Läkare ska även visa förmåga att handleda annan hälso- och sjukvårdspersonal. Synpunkter ska inhämtas från annan hälso- och sjukvårdspersonal i verksamheten. Vilka åsikter har andra som arbetat med tjänstgöraren om exempelvis omdömesförmågan samt förhållningssättet mot patienter och personal?

Självständighet i yrkesrollen

Läkare ska ha förmåga att självständigt och med hög säkerhet kunna utföra medicinska basrutiner, lösa problem och söka kunskap.

Allmän lämplighet som läkare

Läkare ska ha attityder och förhållningssätt i överensstämmelse med vedertagna etiska värderingar och riktlinjer i hälso- och sjukvården.

Eventuella brister i ett patientsäkert arbete

Om det framkommit exempelvis egenskaper, attityder eller behandlingsmetoder som kan utgöra en risk för patientsäkerheten ska de beskrivas här.